

ERDÉLYI TUDOMÁNYOS FÜZETEK

168. SZ.

**LAKODALOM A KALOTASZEGI
MAGYARVALKÓN**

ÍRTA

NAGY JENŐ

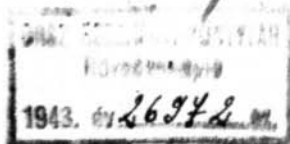
KOLOZSVÁR, 1943

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYESÜLET KIADÁSA

Különlenyomat
 az ERDÉLYI MÚZEUM
 1943. évi 3—4. számából

11.213/168

Felelős kiadó: Nagy Jenő

Ma már sokkal egyszerűbb a valkói lakodalom, mint régen volt.* Ennek oka nemcsak a gazdasági viszonyokban, hanem a város egyre jobban érvényesülő hatásában is rejlik. Csak nagyritkán és csak nagyobb gazda házában fordul elő manapság, hogy mindennek úgy megadják a módját, amint ez még a régi valkói lakodalmakkor szokás volt; ezeknek emlékét már csak a falu vénebbjei őrizték meg. Mostanában nem egyszer megtörténik, hogy a legény egyszerűen megszökteti a leányt, sokszor éppen a szülők beleegyezésével, akármit is beszéljenek róluk a faluban. Ezzel megtakarítják azt a sok költséget, mely a lakodalommal járna. Ezért is egyeznek bele, különösen szegényebb családoknál a leány megszöktetésébe.

Valkói tartózkodásom alatt, 1937-ben, alkalmam volt résztvenni két módosabb család gyermekének lakodalmán; erről az alábbiakat jegyeztem fel.

„Nagy dendendóciával ményen“-mesélték, mikor a lakodalom előzményeiről kérdezősködtem. A *legín* (legény) először *kitapasztajja* (kitapasztalja) a *lējánt* (leányt). Nem könnyű dolog bizony ez, mert sok vetélytársa akad, s megtörténhetik, hogy a leány nem őt „szereti ki cimboráji“ közül. A legények a leány házában gyűlnek össze esténként — keddet és pénteket, a *bűtüs napokat* (hőjtös napokat) kivéve, amikor, csúfságból, mosót tesznek a zsebükhöz. Vidám tréfálkozással töltik ilyenkor az időt, míg végre csak kiténik, hogy ki az, akit a leány magának kiválasztott. A „kiszeretett“ legény, akinek a leány vonzalmát kedves figyelemességgel, pl. egy pohár víz-adásával, stb. is tudtul adja, marad azután a legtovább a leánynál. A faluban nemsokára híre terjed az új jövődöbéli párnak. A falu nagyon számontartja most már őket és jaj volna annak a legénynek vagy leánynak, aki szándékát most akarná megváltoztatni.

Még hátra vannak azonban a szülők, akik először — komoly formában — csak a *mëkkérés* (megkérés) alkalmával értesülnek a dologról. Megtörténik, hogy a leány szüleinek nem tetszik a legény. Nem egyszer szöktetett már meg ilyen esetben leányt a legény. „Így jára Kevi Kata is“ — mesélték a falusiak. Egyik leány pedig bánatában, hogy nem mehetett ahhoz a legényhez, akit szeretett, a hóra feküdt ki és úgy halt meg. Ha azonban a szülők-

* A szerző e leírás anyagát a bécsi döntés után tőlünk elszakasztott, ma a határ túlsó felére esett Magyarvalkón 1937–1938 folyamán gyűjtötte. Néprajzi gyűjtésének anyagából már eddig is közzétette a következő dolgozatokat: *A népi kéndermunka műszókinése Magyarvalkón*. Debrecen, 1938. Dolgozatok a debreceni Tisza István tudományegyetem magyar néprajzkutató intézetéből. I. sz. (Szerk.: Csüry Bálint). *Magyarvalkói vallásfelmérés* (Magyar Néprajz I, 122–9). *Adatok a magyarvalkói szénacsináláshoz*. Ethnographia, 1940: 484–8. *Temetés, temető és halotti tor a kalotaszegi Magyarvalkón*. Uo. 1942: 132–43. — *Juhászleírás Magyarvalkón*. Uo. 1943: 85–6. [A szerk.]

nek nincs kifogása a házasság ellen, szokás szerint a legközelebbi szombaton este megtörténik a legény apja részéről az *ünnepi mézkerés*, mikor is *mízes pálinkával* (mézes pálinka, „cukrozott pálinka”), — de régen mézzel édesítették —, *pánkóval* (pánkó) várják a legény egész családját.

A megkérést követő kedden a bánffyhungyadi vásárba megy a legény és a leány szüleivel együtt. Megveszik a *jegyeket*. A legény *gyűrűt*, melybe mindkettőjük nevét véseti be, *jetykötőt* (jegykötő) és 20—30 darab *keszkenőt* (keszkenő) vesz a leánynak, a leány pedig a legény kalapjába *tükrös bokrétát* (tükrös bokréta), ha büszke a legényre három tükörrel. Ezeknek az ajándékoknak az átadása a *jeccserelés* (jegycserelés) csak szombatn a *mátkásítás* alkalmával történik. Ez vacsora keretében megy végbe. A leány a bokrétát kendőbe burkolva adja át. A leánynak szánt kendőbe pedig a leány fényképét teszi a legény. A következő nap, vasárnap, ezekkel a jegyekkel megy a legény és a leány a templomba.

Az igazi ajándékozás azonban csak ezután következik. A következő kedden megint a hunyadi vásárban látjuk a házasulandókat. „*A menyasszony felöltözteti a vőlegényt*“ (a menyasszony felöltözteti a vőlegényt) — mondják. Vesz neki *inget* (ing), *gatyát* v. *lábravalót* (lábravaló), *súrcot* (surc, kötény). Megajándékozza a legény többi családtagjait is. A *nyoszoróú lányok* (nyoszolyó lányok) — négyen vannak — egy-egy *fejkendőt* (fejkendő), a *vőüfére* (vőfély) — szintén négyen vannak — *olajozs zsepkendőit* (sima tapintású zsebkendő) kapnak ajándékba. A vőlegény ekkor veszi meg menyasszonyának a piros *jeccsizmát* (jegycsizma), a *pántlikás jetykötőt* (jegykötő) és a *bójtot* (bojt). A leány szüleit pedig az *anyóús-* (anyós) és *apóús-csizmával* (apóscsizma) ajándékozza meg. A legény édesanyja, az *anyám-asszony*, *ménjének* (meny) *fehér keszkenőt* (fehér keszkenő), vagy *dulandré* (tulle anglaise; hímzett fátyol) vesz. „A dulandré 1.50 méter szílezs gyönyörű varrássá kicsifritot keszkenőt” — magyarázta meg Kelemen Paliné. Ez a kendő a menyasszony legszebb ruhadarabja, mely most fátyla, ravalatán pedig szemfedele lesz.¹ Ugyancsak az anyámasszony ajándéka a *halpénzes cifra fejkötő* (halpénzes cifra fejkötő) és a *homlokra való csipke* is. Az ajándékokat azonban csak a lakodalom napján adják át egymásnak.

Egy héttel a lakodalom előtt azután megkezdődik a sütés-főzés és a készülés. Sütik a sok *csigást*. Vasárnap este pedig elindulnak a *hívogatók* (hívogatók) — egy a legény és egy a leány részéről — és ezekkel a szavakkal hívják meg a lakodalomra a rokonságot és az ismerősöket: „*En átalam szöulitatlya Bálint András Dombi, hogy légyenek ojan szivessek megjelenni mához éty hétre lesz a fija esküvője, éty pohár borra, éty pár tányér levesre, éty pár táncra.*” Vagy versben:²

¹ Malonyay Dezső így írja le: „... finom fehér patyolat fátyol, két sarkában (egymással átellenben levő sarokban) kivarrott díszítéssel. A dulandé (tulle anglaise) díszítő szegését színes pamutból, ú. n. „berliner“-ből vagy mint ők mondják hárászból varrják; köröskörül többnyire egyszerű, ritkakockás vagy háromszöges dísz fut végig a fátylon, s a sarkokat mejjrevaló hátsó részének középső díszéhez hasonló hímzés tölti ki.“ (*A magyar nép művészete*. Bp. 1907. I. 56.)

² A szövegben közölt lakodalmi köszöntőket Péter János Pandurtól (70 éves) hallottam, részben pedig fiának Péter Márton Pandurnak feljegyzéseiből gyűjtöttem össze, melyeket ő apjától hallott. Ezek a köszöntők most is a Péter (Pandur)-család birtokában vannak.

Jóu napot kívánok
 Kérlek mékhálgassatok
 Ném beszílek tréfát
 Tiszta valóságot
 Vilák kezdetitű úgy vóut és úgy légyen
 Hogy a magyar nemzet szaporodást vészen
 Bálint András Dombi házasonni kiszül
 Akinek nevében hivatgatni jöttünk
 Bálint András Dombi miáltalun kéreti
 Kigyömeteg baráccságát igazán kinyérni
 Légyenek szivessek a menyegzőüre jönni
 Terített asztához s amellé lőüni
 Jókedved deríteni, vigam mulatozni
 És a vőülegínyes háznag díszére lőnni
 Légyenek szivessek nálla megjeleni.

A lakodalom napja előtti pénteken van a *konyhafa*. A meghívottak közül néhányan, akiknek szekerek van, a főzéshez szükséges fáért mennek az erdőbe. Sok *csetenyét* (fenyőágot) is hoznak, ezzel díszítik fel a *csetenyész szekeret*, mellyel majd a menyasszonyért mennek és ebből csinálnak *csóuvát* (csóva) a vőlegény háza előtt. A csóva sok lombbal és fenyőággal, vagy más dísszel feldíszített magas rúd.

A nyoszolyó leányok „cifra virágból“ a *vőüfőrpácákat* (vőfélypálca) díszítik fel és bokrákat kötnek. A cigány is megérkezik.

Ezalatt a *pítarban* (pítvar) nagy *tűszéjt* (tűzhely) állítanak fel és nagy üstöt tesznek a tűzre. Főzik a *levest* és az *ámás itét* (almás étel).³ A vőfélyek eközben a feldíszített vőfélypálcákkal újból elindulnak a faluba, hogy a *lakodāmas vendégeket* (lakodalmas vendég) meghívják. Egyúttal adományokat is gyűjtenek. A meghívást az *első vőüfő* (első vőfély) végzi, aki mondókáját így szokta befejezni: „*Mivē a menyasszon ety kicsid bārna, kērünk ety kis fehiritőüt*“ (nehány tojást). A *második vőüfő* a magával hozott faedénybe, a *kártyába* gyűjti össze az adományokat.

Ezután cigányzene mellett a *kosarasokért* mennek. A kosarak oldaláról, melyeket az asszonyok — a kosarasok — visznek a lakodalmas házhoz, rövid pálcákon *laska pánkóuk* függnek köröskörül, a kosárban pedig nagy percc van. Vig énekszóval és *csujogatással* — rimes kélsoros versek mondásával — gyűlnek össze lassan a „nípek“ a menyasszony és vőlegény házában. A *násznagyok*⁴ pedig elindulnak a menyasszony házához, hogy felszólítsák őt az *esketőüre* (eskető).

A menyasszony házában a *kiadó* (kiadó)⁵ fogadja őket, aki a menyasszonyt képviseli. A *násznatyköszöntőüvél* (násznagyköszöntő) köszöntenek be:

Kiadóu gazduram ējöttünk hozzájuk
 Légyenek Istentű ádoztak minnyájok

³ Ételnék neveznek minden olyan leveses táplálékot, melyben hús van.

⁴ Két násznagy van. Legtöbbször a legény bátyjai és unokatestvérei.

⁵ Legtöbbször a leány bátyja, vagy legközelebbi férfirokona.

Mér szükséges vala, hogy mos fekeressük
 A szükséges dógot együtt ekövezzük
 Mērt elérkezék az a határidőü
 Mējben az ifjak köszt meglēssz az esküvőü
 Ekövetkezett az a határnap
 Hogy a jegyeseket megeskesse a pap
 Légyenek szivessek rejánk figyēmezni
 És a lejánzóúvā jegyzőü úrhoz menni
 Hogy a jegyzőü urunk őüket kikérdezze
 A többi házaspárok közzé berendezze
 Asztám pedig a haranszóukat hajják
 Mejjek az ifjakat esküvőüre hijják
 Hát sziveskeggyenek a templomba menni
 Az eskümondásra buzgom megjeleni
 Ott Isten törvénye szerim megesküsznek
 Egymásnak örökös hűséget ígérnek
 A hit ész szeretet aranláncá leszzen
 A zisten segijjen hát āra benünket

A kiadó erre így válaszol:

Hallók násznagyuram ēmondot szavajit
 Minket sērkengetőü sok szíp mondásajit
 Mi is igyekesztünk, hoty pontosak légyünk
 Ami csak szükséges, hoty mindaszt mektēgyünk
 A kikérdezésre mēk fogunk jelenni
 A zesketőüre is készem fogunk lenni.

A násznagyok ajándékba a *násznatykendőübe* (násznagykendő) kötött *násznatyperecet* (násznagyperecet) kapják. Ők pedig mézes pálinkával kínálják meg a kiadót. Sokszor előfordul, hogy míg így iddogálnak, csúfságot űznek a násznagyokkal és lábukat az asztallábihoz kötik. Csak mézes pálinkával válthatják ki magukat. A násznagyok után a nyoszolyó asszonyok jönnek és hozzák a vőlegénynek és édesanyjának az ajándékait: a jegykötőt, *fejűös párnát* (fejűs, piros csíkos párna), fehér keszkenőt, cifra főkötőt, jegycsizmát és a „lőkűűb, a jegyet”: sok keszkenőt. A menyasszony fogadja őket. Ezeket az ajándékokat azután, hogy mindenki láthassa a menyasszony hozományát, az udvarra tett ágyra és melléje rakják. Ez az *átykiterűü* (ágykiterű), mely a leánynak a szűlőiházból való távozását jelképezi.⁶

A menyasszony is készülődni kezd, *kikőszön* szűleitől, testvéreitől, a rokonságtól, „leāncimboráitól” és a szomszédoktól.

A kikőszönést helyette ilyenkor a násznagy végzi el:

Mielőtt ēvinnēm ē ház virákszálát
 Had monygyam ē röviden az őü bucsúzását
 Őü nēm főjthattya ē sirőzokogását
 Azér mondom én ē szive őühajtását

⁶ Azt tartják, hogy a férjhezmenő leánynak, ha elviszi guzsalyát a szűlőiházról, mind leānygyermekei lesznek.

Köszönöm jóu apám sok szivességeket
 Ággya még a zistem minden lépésedet
 Hogy örömmel éhess több bödog éveket
 Isten őtamába ajállak tégedet
 Szeretőü jóu anyám hát néked mit monygyak
 Aki hün dājkátál engem lejányodnak
 Bödogül fojjanak napjaji éltednek
 Mēr jóu anyám vóutál nékem gyermekekednek
 Rátalátam immár szeretet páromra
 Eddigi hejjetem ujjāl cserélem ma
 Bocsáss ē hát idēsanyám szárnyajimra
 Kísérjen ádasod engem utamra
 Kedves testvérejim fogjátok mēk kezem
 Tölletek válásom esik nagy nehezen
 Tārcson össze Isten tesvérszeretedbe
 Jóuk légyünk egymáshoz az egísz éledben
 Kedves lejámbarátim óu bocsássatok még
 Ha valaha tám vétettem tinéktek
 Köszönöm a hozzám valóú jószivességeitek
 Légyeteg bödogok míg a főüdön éltek
 Vigre jóu szomszédim jönnek előü rendre
 S minden rokonajim a vendíksereggél
 Kik hozzám valának szivesz szeretettél
 Ággya még Istem mim bödog élettél
 Lēgutojján tisztēt násznagyuram
 A zisten segéjje, aki az égbe van
 Vige mām bucsumnak követem a zuram.

A menyasszony ezután az esküvőre készül és öltözködni kezd. Édesanyja segíti ebben. Gyászos, fekete pamuttal kivarrt *vālfūs inget* (vállfős ing) vesz föl, nyakába a vastag, piros *gránát-gyöngygsör* alá *gyászos pántlikát* köt, mert leányságát gyászolja. Alsó ruháját a *mis-más vászonból* (vászon, melyet kender és gyapot fonálból szöttek) készült *penygyél* (pendely) egészíti ki. A pengyelre kerül elől a *pántlikás kötőü* (pántlikás kötény) és a derékban *darázsöll* (kivarrt), piros posztóból készült *muszūj* (muszuly), melyet úgy *csörgőusan* hajtának fel. Az ingre a báránybőrrel béelt, gazdagon kihimezett és díszített *mērevalóut* (mellrevaló) veszi. Simára fésült és hátraszorított haját *tyikába* (egyágú fonat) fonja, melybe *pántlikát* és *bōjlot* (bojt) fon be. Lesímitott hajára a halpénzes cifra főkötőt és a homlokra való csipkét teszi. Fejét a *dulāndlélval* köti körül, melyet egyszer nyakán körülesavar és hátul a sarokig bocsát le. Lábára díszes, zölddel kivarrt, puhaszárú, *piros csizsmát* húz. Jobb karjáról fekete *kézbevalóú kendőü* (kézbevaló kendő) hull alá. Az anyja még, hogy majd a szülésnél ne legyen leányának nagy fájdalma, néhány búzaszemet, az ígézet ellen pedig sót vagy kulcsot rejt leánya kebelébe.

E közben a völegény is készülődik otthon. Lobogósujjú, *fodōrvászonból* (fodorvászon) készült rövid *inget* (ing) vesz fel. *Gatyájára* vagy *lábravalóújára* (lábravaló) virágosmintájú *sūrcot* (surc, kötény) köt. Az ingre, mely-

nek nyakába *nyakravalót* (nyakravaló) kötött, *mērevalót* (mellrevaló) vesz fel, mely ugyanolyan, csak nem annyira mintás, mint a leányé. Fekete *bokré-tás kalapot* tesz a fejébe, mert „hajadonfünt“ csak akkor jár, ha gyászol. Lábát fekete, keményszárú, erős csizmába bújtatja.⁷ Ha az öltözködéssel elkészültek, a két násznaggyal és a kiadóval a jegyzőhöz mennek. *Ujjas pánkót* (ujjas, ujjalakú pánkó), melybe az évszámot és nevüket *cifritották*, kap a jegyző ajándékba mindkettőjüktől. Közben megszólalnak a harangok és a lakodalmas vendégség már várja, hogy a *tiszteletes úr* összeeskesse őket. A jegyzőtől külön-külön mennek a templomba.

A vőlegény érkezik előbb, azután pedig nemsokára a menyasszony, akit az egyik nyoszolyóasszony a vőlegény mellé a *templom piacára* állít ki és rendbehozza a leány ruháját. Megtörténik az *esketés*. Az esketés után, miután már helyet foglaltak, a menyasszony, ha ügyes, kiszalad a templomból és otthon elrejtőzik. Ilyenkor a vőlegény vőfélyének kell megkeresni. Nagy szégyen az, ha meg nem találja!

A gyülekezet is lassan oszladozni kezd és készül mindkét háznál a lakodalmas menetre, mellyel a vőlegény a menyasszonyért jön. A leány házában a *tulipántos ládát* (tulipános láda) készítik. Ebbe rakják a sok hozományt. Ott áll már készen a többi ajándék is, melyet szüleitől, a rokonságtól, meg az ismerősöktől kapott. A vőlegény és rokonsága ezalatt díszítik a csetenyés szekereket, amelyekkel a menyasszonyért fognak menni.

Dúdok (dúd, világi ének) csendülnek fel és megindulnak a szekerek. Így szól a „szava“ egyik dúdnak:

A vālkaji templon körül	Arambú van a ngy lába hop...
Új, ju, ju, júj	Ügyej Mārci nē új rája új...
Fördül a szerencse kerék	Mēr lētörík a ngy lába hop...
Hop pá páré, hop, hop, hop	Ha lētörík újjat veszek új...
Ott fördü mēk Pandūr Mārci új... ⁸	Mégis csak a tijéd lēszek hop...
Keví Kata szomörködik hop...	Keví Kata fésüködik új...
Ugye Mārci be szíp vagyok új...	A tükörbe gyönyörködik hop...
Ippek hozzád illőü vagyok hop...	Ugye Mārci, de szíp vagyok új...
Keví Kata új kaszténnya új...	Ippek hozzád illőü vagyok hop...

A menyasszony házában azonban nem eresztik be őket. Csak mikor a násznagy a kiadónak erre a kérdésére „Mi járadba vadnak?“, megfelelt, hajthatnak be a szekerek és kezdődhetik a felrakodás és a búcsúzás. A vőlegény először megköszöni, hogy neki ilyen jó leányt neveltek és átadja ajándékait, az após- és az anyós-csizmát. E közben ezeket mondja: „*Már ezután ily szólítom kēteket, lēsznek szivessek őlfogadni töllem eszt kedves apámuram és anyámasszony.*“

Azok megköszönik és most a leány áll szülei elé. Így búcsúzik tőlük hosszan, bánatosan:

⁷ A leány és legény egyes ruhadarabjairól részletes leírás található Malonyay: i. m. 48—56. l.-ján.

⁸ A réját mindig ismétlik.

A muzsika szóznak ájjon mők pengése
 A sárkanytyuknak is ájjom mők csengése
 Mør bucsuzásomnak most lészen kezdete.
 Jáj miként indiccsam szóulásra ájkajim
 Mør látom, hogy égne lobogóú fákjáim
 Jelem vannak már kívánt virágajim
 Mejjeken örömmel számláltam napajim
 Mióta a zisten a világra hozott
 Erőüs és bőücs kárjám mindeddik hõrdozott
 Mos mēj szerencse éltemre vigyázott
 Mørt étý hütös társál mégajándékozott
 Istenem ténéked adok hálaadást
 Bocsáss egedbü minkettöünkre ádást
 Hogy néket tēhessünk szívbeli fogadást
 Bõdogul érhessük a víksöü számadást
 Mán tovább vélletek éppen nem lehetek
 De hogy nē bucsuzzak ára nem mēhetek
 Azér mid beszílek rá figyēmezzetek
 Hogy éntöllem bucsut minnyájam vegyetek.
 Éngemet nevelöü idēs kedves nemzöü atyám
 Idēs tején tártott kedves idēsanyám
 Étý tártot madarat is ha észalasztanátok
 Azután izs bizony tudom bánkóúdnátok
 Hát hogy éngem vékkép szeretet lányotok
 Ebbe a zóúrába kikē bocsátnotok
 Hogyne fájna értem érzéken szivetek
 Mikor éngem vékkép szárnyomra engettek
 Azér szívem s lēkem szeretet szülöjim
 Kiknek nevēkettem ölelöü kárjajin
 Hofy kezgyem tölletek valóú bucsuzásom
 Hogy érhessen oda gyenge tudományom
 Hogy mékköszönhessem velem tēt jóúsáktok
 Irántam mutatot kegyes gondossáktok
 Tudom, hogy ti éngem mikör kicsi vóútam
 Különösön idēsanyám, kinek tejit szoptam
 Ölibe szoritot kárjain hõrdozott
 Még a fuvóú széltü is megötāmazott
 Rengöü böcsöüm mejjét álomszakasztással
 Alavásom átāl nyukhatatlansággāl
 Mint idēsanyám vóút hozzám nyájassággāl
 Köszönöm én tehát szííem mékköszönöm
 Drága jóú szüleim szííesen köszönöm
 Hogy éngem, miny gyengét mēgeröüsitettek
 Valamint étý kicsit nagyra nevētek
 Még is tanítottak erköcs tudonánra
 Köszönöm hát azért a zistem mégággya
 Ággya mēg a zisten kegyēmeket jóúvāl
 Ággya mēg mindenkör sok jóú adásokkāl

Juttassa a zistem már örekségekre
 Elindút leányok kívánt örömére
 Kétek pedig nékem mám megengedgyenek
 Miny gyenge gyermek mindent nem tettem még
 Ággya még a zisten örökké kéteket
 Csókolom szájakat, csókolom kezeket.
 Ti pedig szeretet kedves tesvéreim
 Fírfi és nőünemű igazi véreim
 Jöjjetek közelebb mégéccér lássalak
 Bocsánatot kérek, hogy mékszoqlitottalak
 Tudom, hogy még gyermek én is kicsin vóútam
 Mikör még nem tuttam jóút vagy rosszát szóútam
 Ha méksértettelek kedves tesvérimet
 Mos megengedgyetek mer én inēgengedek
 Köszönöm hűsítetek hozzám jóúk valátok
 It hogy ezuttal egymástü megvájjunk
 Mēr most lészen tölletetek víksőü bucsuzásom
 Ággyom még a zisten szivembü kívánom
 Ti leámbarátim kikkē társákottam
 Vagy a legínsig és Válkóü ifjusága
 Idegyüt vendíksik kicsinnye és uaggya
 Megengedgyetek, ha valamit vétettem
 Minnyájakokat a zisten étessen.
 Kedves rokonim köszönöm jóúsáktok
 Hogy nem sájnátátok töllem fáraccsáktok
 Hogy ekísérjenek éngem idegen lakásra
 Jóúl esik szivemnek, hoty körülöttem látom
 Ággya még a zistem mostan asz kívánom
 Vígře utojjára ē kē keserenni
 Midőn szülejimet ity kē szóúlitani
 Idēsapám idēsanyám fogjon kezet véllem
 Ölejjem mēk csókojjom mēk kikkel ápol éngem
 Öregségeg gyámolóuja egíssígek fentártóuja
 Lēgyen a mēnny és a főüd ura, mégádóuja, mēktártóuja
 Ádást kérek, ádást várok
 Ággya még a zistem, minnyájoknak
 Jóúccakát kívánok.

A szülei megölelik, megcsókolják és a többitől is elbúcsúzik. Mikor azután már a szekereket megrakták, egyikre ráteszik még a *tērmőüágaskosarat* (termőágaskosár), melyben a vőlegény családjának szánt ajándékok vannak és perec meg pánkó. Rakodás közben megkezdődik már az elmaradhatatlan csujogatas:

Málé lisztet habarátok
 Lēján nélkü maradátoú új, ju, ju, ju, ju, ju, ju.

Csak a leányoknak és kis gyermekeknek nem szabad ebben résztvenni.

A menyasszony felül a két vőfély közé, akik rögtön rá is kezdik:

Aggyon Isten jóuccakát
Mi mán visszük Erzsikát
Mi visejjük a gonygyát új...⁹

A vőlegény a két násznaggal a hatökrös szekér előtt megy és vigyáz, nehogy valami baj történjék. Sokszor megesett már, hogyha a legény nem volt elég szemfüles, hogy a kerékszeget kihúzták, vagy gyorsan *mékságatták* az állatokat, hogy úgy fordult fel — szégyenszemre — a szekér. Csodálatos látvány, amint ez a hosszú szekérsor, melyet a díszesen felöltözött lakodalmas nép követ, lassú menetben a falun keresztül halad. Énekelnek, csujogatnak. Most az alkalom, hogy kiki megmondja, ami szíven fekszik. Haragját vagy keserűségét csujogatásokba tömörítse. Mindenkinék kijut a csujogatásból. *Kicsujogatják*, hol szépen, hol természetes nyersességgel és nyíltsággal a menyasszonyt:

Bálint András sok irigye	Sárga rigóú pillangóú
Mégis van szif felesége új...	A vőlakji lám mín jóú új...

Ez a lejány ojan szíp
Mint üveg alatt a kíp új...

párbeszédes formában:

A menyasszom bujába	De biz oda sē bujjék
Bujik a sajátába új...	Mért onnét is kiláccik új...

Az egész násznép egyszerre, karban:

Azér vagyunk ojam víg
Mért a menyasszonyunk szíp
Szíp a hire, szíp a neve,
Szíp a magaviselete, új...

A vőlegény násznépe sem hagyja magát:

A vőülegín sē csúnya
Ojam, mint egy bokréta, új...

Szíp a fekete bárány	A legín is amēj bārna
A feketeszēmű lány	Amējnek szíb göndör haja, új...

Egymást bosszantva:

menyecske:	legény:
Ezeknek a legínyeknek	Kéne biza de nēm jóú
P... kéne szegínyeknek, új...	Belekötött a hírnjóú, új...

⁹ A réját itt is, alább is ismétlik.

menyecske:

Nëm kötött abba a hírnýóu
Csak nëm tudod mire valóu, új...

Ha valaki az ablakból nézi őket:

Jāj de szípen níznek minket
Ággya még a zisten úket, új...

A „tiszteletest“ sem hagyják ki:

Tiszteletes udvarán	Szereti a pap a lencsét
Szaporodik a bárány, új...	De még jobban a menyeskét, új... ¹⁰

Mikor aztán a legény otthona felé közelednek:

Në búsuíjon anyámasszony,	Ki a házát kisépërje
Lész mán, aki mosogasson,	Ki a tüszéíjt mégmeszejje
	(Ki a szívit méggyötörje), új...

Megérkezéséskor:

Kész szëm árpa, kész szëm rozs
Mégérkesztünk íppeg most, új...

Leszállnak és lerakodnak a szekerekről, a menyasszony pedig férje szülene**k**
béköszön (beköszön):

Aggyon Isten jóu estét apámuram, anyámasszony
Már ezután íty szóuliton kéteket
Hotyha mégengedik nékem ezen nevezetöket
Különösnek veszik a zén köszöntöü beszídemet
Hotyha magok lejányoknak elismérnek éngemet
Járáson kelésem Isten igazgattya
Istem vezíréd bé éngem esz hājligba
Ádom öü szen nevét, hoty kézem vezetett
Kegyémébü Isten e hászhoz éngemet
Szívejiket a zúr én hozzám hājította
Fogaggyanak tehát kétek hājlikogba
Légyenek szülöíim heíjet jóu oktatóuk
Minden ügyejimben nékem útmutatóuk
Kétek elöítt állok alázatossággal
Köszöntöm szíve**m**ü egéz buzgóssággal
Ide én Istennek szíp házábü jöttem
Höl fíjoknak örök húsíget esküttem

¹⁰ Egyik régebbi tiszteletesnek szólt ez.

S midőn írjemnek hűsígét fogattam
 Akkőr magam kétek lányoknak attam
 Hűsígét igérvén nem kívánok sokat
 Csak nízzenek úgy min lőjányokat
 Mērt idész szülejim sirva maradának
 Amikor éngemet útnak inditának
 Kedves jóu tesvérim, könnyesztek érettem
 Mērt őüket szívem méjjébű szerettem
 Ide azon idēs reminsig vezetett
 Hogy nem lēssz irántam hideg szeretet
 Idēsanyám hejjet más jóu anyát látok
 Akibe szívemnek örömöt talállok
 Bōdog lēszek, ha ōj szeretve ōlőne
 Ezem bōdokságba kēd is rīszes lēnne
 Ēn az igaz, nēm esz házba születtem
 Idēsapám Péter Isván házánál nevēkettem
 Sōrs által esz hējsigbe esz házshoz vezettettem
 Ēn is hűsígemet mire köteleusztem
 Hóuttomig mēktártom úgy ággyon a zisten
 Szülejim, testvérejim mīj szomorom valának
 Mikor éngem szárnyak alól ide ēbocsátának
 De a sōrsnak vígzísinek engenni kēntelenek valának
 A zisten ōtāma alatt éngem ēbocsátának
 Isten, aki teremtetete eszt a pompás világot
 Sokképen nehéznek látā a magányosságot
 Maga szērzette kezdedbe a bōdok házasságot
 Társul adā Ádām mellē Ēva asszonságot
 Ábrahām is ity kēt össze ama kēgyēs Sárāvāl
 Izsák a zōū fija ama szūz Rebekāvāl
 A mezopotāmijaji Betunénak lányāvāl
 Kit Elizēr szóugāja hozot nēki magāvāl
 Így Isten rendelēzsbű hozott éngem magoknak
 Kētek kedves gyērmekük hūtos társának
 Fogaggyanak ē hát kérem magok lányaknak
 Engedēmes fogok lēnni kegyēmek szavoknak
 Lēgyen esz ház ezzel Istennek ádása
 Köszöntōū szívemneg buzgōū ōuhājítása
 Köszōnni kívánok e ház gazdájának
 E zōurátū fogva apámnak, anyámnak
 Ha szívesen veszik a zēn köszöntōū beszīdemet
 Ággya mēg a zegek ura kegyēmeket
 A zisten esz házat tēgye állandōuvā
 A zégnek ádása ide hārmatozzon
 Hogy az áadás innēt suha ē nē foggyon
 Ahány csep víz vagyon a Nilus erēbe
 Hām bimbōū virágzik a virágos kērbe
 Valamēnnyi csillag ragyok szīp idōūbe
 Annyi áadász szājjon rájuk életōgbe

Ággya még a zetek ura kéték szeméjjekeket
 Jóuszágokat, cseléggyeket egisz hējsigekeket
 Ággya még a zisten kétéket séngemet
 Atyám, ki a zégbe vaty hāl mēk köszöntésemet.

A vőlegény apja és anyja kezét fog a leánnyal, aki még mielőtt leülne, pálinkával *ráköszönt* apjaurára:

Az Isten ággya mēk kēdet apámuram
 Fētőütött üvegem most kēdre köszöntöm
 Fogaggya ē töllem mēr jóu szívvel adom
 Mēr ide vezérēt éngemet a sōrsom.

Átadja az ajándékokat. Ahogy leült, fiúgyermeket tesznek az ölébe, hogy majd fiú legyen az elsőszülött. A gyerekek peracet ad. A legény is csak most először ülhet melléje a násznép előtt. Közben egyre többen gyűlnek be a házba és készülődnek a tánchoz. Felteszik a *kontyoló abroszt* (kontyoló abrosz) és a leányt a nyoszolyó asszonyok *fēkontyoyojják*; haját két *tyikába* (fonatba) fonják és kontyba csavarják. „*Jāj, szēgint, hogy mēgdobáták, hogy mēgdagatt a feje*” — mondják ilyenkor a bentülők. Amíg ez folyik, a leány régi legényismerősei arra törekednek, hogy észrevétlenül a *nászággyba* tövist, tojáshajat, nem egyszer még cserepet is tegyenek. Ha nem elég figyelmes a leány lefekvéskor, nagyon pórul járhat. Éjjelre a szülők a *sütőházba* (kisebbik szoba), az új pár pedig a *lakóházba* (nagyobbik szoba), megyludni.

A *reggeli köszöntő* (reggeli köszöntő) elmondásával kezdi meg az új asszony a másnapot:

Béjöttem esz házba Isten kegyēmévél
 A zanyaszentēgyháznak ōj szíp seregévél
 Őu, a szent Isten az én jövísemet
 Szerencsésé tēnné ide bēlipisem
 Mivē szent Isten szerencsém íty hoszta
 Hogy éltem napjába hū társat ada
 Ezen hív szerencse it vala lēteve
 Ifjú legín ki párjának vesze
 Őu irgāmas Isten vilák teremtője
 Minden teremtsit hū gonviselője
 Fētekintek hozzád a magas egekre
 Árazd áadásod egész életünkre
 Bíkessíg bōdoksák közöttünk lakozzék
 Az öröm szeretet mindég virágozzék
 Hogy éhessük egisz életünket
 Istenem és uram hād mēk kérésemet.

Azután siet rendbe tenni a házat, mert nemsokára jönnek a nyoszolyó asszonyok, akik tányérokka és kancsókkal díszítik fel a szobát. Ekkor *rakják fē* (felrakják) a *retett ágyat* is. Közben megint csujogatnak. A *fēterítés*

(felterítés) közben sok bolondságot csinálnak. Sokszor gyapjút tesznek a szénre, s bűzétől senki sem maradhat meg a szobában.

A *ménycskét*, aki reggel még mindig egy fonatba fonta haját, újból felkontyolják. Öltözete most már nem gyászos. Piros pamuttal kivarrt vállfős inget vesz fel, melyre piros pántlikát köt. Mintás kendőt vesz elő. A *dulándrét* is felkötí. Így mennek a templomba. Itt az *új asszony* az *anyós szigbe* (anyós szék), az *új ember* (új ember) pedig az apja helyére ül.

Templomozás után a vőfélyek *hérizbe gyűjtik össze a nőket*. Az új házaspárnál azonban nem engedik be őket, mert közben a két vőfély eltűnt, hogy ne tudják meg a *hérizsek*, hogy ki hívta meg őket. A násznagy áll végre elő és kérdezi, hogy hol van a menyasszony. A házból *ijesztőüket* és „bohócockat” mutatnak ki, s csak legvégül az új asszonyt. Kérdik, hogy ez volt-e az. „*Jāj nēm ijem vout, mēkszāta a hārmāt, mēgdagatt a feje*” (mert kontyban van a haja) — hallatszik kívülről, mikor az új asszonyt meglátják. Végre azután beengedik őket. A fiatal menyecske mellé szülei ülnek. A fiatal férj pedig, aki különben mindig az első a házban, ahogy mondják: „*A keszkenő mindétik fē kē emejje a kalapot*” — most kiszolgálja feleségét: *visszaggya a lányt apjának és anyjának*.

A lakodalmas ebédhez a násznagy hívja meg az ottlevőket:

Urak asszonságok foglaljanak hejjet
Terítve a zasztāl mindenki lēühet
Ot künn a konyhába zaklat a szakácsné
Ha mék soká várunk ēpuhul a lé
A legínyeknek is viszket mán a tāpa
Násznípünk fūrōsznek étēbe itāba
Asztán hogy a sok lányt māj mēkfōrgassák
Itt állanak körülem kīzen amin láttyák
Kényēmeskeggyenek csak ide telepenni
Étēbū itābū ami lēs rizsvenni
S én hogy jóu le vessē vessék mēg a zágyat
Kivānok szivembū igen jóu itvāgyat.

Mindegyik tál ételre *kőszöntőit* (köszöntő) mondanak, legtöbbször a násznagyok.

Levesre:

Isten nevében imé mēgérkesztem
Tudom, hogy asz monygyág biz jóucs cselekettem
Imé itt a leves étkek alapja
Násznagy úr a példāt mēgmutatya
Imé tehát a leves mejjet adot jóu hūs
Azért itt sēnkinek szive nē lēgyen būs
Nosza muzsikások szojjon hát a vik tus
Ezzē dicsīrtessik a zúr Jēzus Krisztus.

Marhahúsrá:

Itt a jóu mārha hūs, mellette a tōrma
Tessik vendígejim metéjjék ē sōrba

Ejnye talám mireg van a pálinkába
 Igyanak nē legyen jókedvögbe csörba
 Ezért a törmájér jóu sokat fárattam
 Magyarország jóu részét széltibe bėjártam
 Eszt a keveset is Maros tövibe ástam
 Szerencsémnek tårtom, hogy rátaláltam.

Paprikásra:

Mivē, hogy nincs több ijen ízes étek
 Erre az embernek vizet inni viték
 Itt a jóu paprikás urajim vegyétek
 Széles jóu ítvággyal egyétek.

Alig hangzott el néhány köszöntő, a szakácsné jelenik meg az ajtóban, akit az egyik vőfély vezet be és a szakácsné bekötött kezére mutatva, kezében a „nagykalánnal“, ezeket mondja:

Hajjunk szóút én ismem papolok
 Addig jóu urajim tolle mēk sē vállok
 Míg asz mēg nēm nyerem amijért istállók
 Bezzeg násznagyuram szomorú hír vagyon
 A szakácsné keze sebes nagyon
 Szegin hogy a rántást ot kün kevērgette
 A jop kezit a tűz szörnnyem mēgégette.

A „nagykalánnal“ körüljár ezután és a szakácsné számára gyűjt. Evés után kezdődik a *szóúllás* (szólás). A fiatal pár egymás mellé ül, előttük bor és tészta van. „Ki akar szóúllani?“ — kérdi a násznagy. Először a férj édesapja áll elő és ajándékozza meg a fiatal párt, azután jönnek az új asszony rokonai. Minden *szóúllót* (szóló) a fiatal asszony pálinkával kínál meg és így köszöni meg az ajándékot: „*Köszönnyük szípen a zisten ággya mēg.*“ „*A zisten szaporiccsa mēg*“ — feleli rá a szóló.

Adakozás után a vőfély *kiszójjá* (kiszólja) a *mēnyasszon táncot* (menyasszony tánc): „*Mos kezdődik a mēnyasszontánc*“:

Imé itt áll előttünk
 A zidēs mēnyasszony
 Hogy mēnyeske fejjēl
 Elősszór mulassson
 Minden vendígnak
 Egy nóúttát juttasson
 S mājđ az ajándígbú
 Új csizsmát várasson
 Táncojjon hát välle
 Mindenki ēty kűrtát
 De ē nē tipörjáķ
 A csizsmájá sārķát

Gondojjanak āra
 Hogy drágájér vārták
 Asztán tōmjik mēg
 Bankóúval a mārķát
 Az asztā közzepín
 Van ēggy üres tányér
 Ēn kezdem a táncot
 A többi mēg rájér
 Addig mēnnyenek ēl
 Hatosér, krājcārér
 Húz rá cigán, húz rá
 Az új házaspārér.

Megkezdődik a tánc, először a vőfély, azután a férj, majd ennek az apja és anyja táncoltatja meg a fiatal ásszonyt. Mindenki, aki ezután vele táncol, köteles bizonyos összeget a tányérba tenni, melynek fele az új házaspáré, fele pedig a cigányé.

„Ki a hibás?” — kérdi a menyecske. — „Én, jó?” — feleli rá a legény és máris ott járják büszkén, tüzesen, cifrázva. Ha fárad a menyecske, a nyoszolyó leányok váltják fel. Közben *falámoznak* is egy kicsit. Almás étel kerül megint az asztalra. Víg dúdolás kezdődik, megint felcsattan a csujogatas és egymást és a táncolókat bírálják:

Ha uty tunná szitáni	Jár a farod, mint a csíp
Mint a farod riszáni, új...	Mint akit a bőha csíp, új...

Ha valaki elszólta magát, vagy „sántított” a versben:

Cserip tányér csapd össze	Három kosár piros āma
Nyálosz szadat fogd össze, új...	Ojat szóúllál mint egy mārha, új...

Reggelre jár már az idő, mikor lassan oszladozni kezd a lakodalmas vendégereg. Felhangzik még egyszer az utolsó csujogatas és egyúttal jókivánság is:

Mögötte a tyúk a lencsét
Aggyon Isten jó szerencsét, új...

Azután csend borul a lakodalmas házra.

A kalotaszegi lakodalom, s így a magyarvalkói is, számos olyan emléket őrzött meg és tartott fenn, mely bennünket arra a korra emlékeztet, amikor a legény a leányt még úgy rabolta el magának. (A leány gyakori megszökötése, elrejtőzése, alárendelt szerepe, stb.). A falusi nép még mindig meséli azt a történetet, amikor Nuc, a havas királyának fia, Valkai Borbárát elrabolta és havasi magányába vitte.

Számos nyomát találjuk azonban a magasabb társadalmi rétegekből a néphez leszállott szokásoknak is (köszöntők, a násznagyok szerepe, a lakodalmi ebéd, stb.), melyre jó példával szolgál a kalotaszegi nép egész életberendezése és művészete is. Pl. a varrottasok mintáinak összetétele.

Mégis azért legjobban a kalotaszegi nép lelkülete tükröződik vissza benne: szereti a szépet és igyekszik mindennek megadni a módját. Ezt mutatja a kalotaszegi ember maga, háza, ruházata, művészete és lakodalmá is.*

* Nyomdatechnikai okokból az ü félhangzót egyszerű ű-vel, az azonszótagú l, r és j előtt megnyúlt ű és ű hangot pedig ő és ű-vel jelöltük [A szerk.].

11. Tavaszy Sándor: Erdélyi szellemi életünk két döntő kérdése ————— 1.20
12. György Lajos: Két dialógus régi magyar irodalmunkban ————— 2.—
13. K. Sebestyén József: A Becse-Gergely nemzetség, az Apafi és a Bethleni gróf Bethlen család címere ————— 1.50
14. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1926. év ————— 1.50
17. György Lajos: Egy állítólagos Pancsantatra-származék irodalmunkban ————— 1.50
18. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1927. év ————— 2.—
19. K. Sebestyén József: A közepkori nyugati műveltség legkeletibb határai ————— 2.—
20. Szabó T. Attila: Az erdélyi Múzeum-Egyesület XVI.—XIX. századi kéziratos énekeskönyvei ————— 1.50
21. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1928. év. pótlásokkal az 1919—1928. évekről ————— 1.50
22. György Lajos: A francia hellénizmus hullámai az erdélyi magyar szellemi életben ————— 1.50
23. Kántor Lajos: Az Erdélyi Múzeum-Egyesület problémái ————— 1.50
26. Papp Ferenc: Gyulai Pál id. Bethlen János gr. körében ————— 1.50
28. Biró Vencel: Püspökjelölés az erdélyi rom. kath. egyházmegegyében ————— 1.50
30. Hofbauer László: A Remény című zsebkönyv története (1839—1841) ————— 1.50
31. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1929. év ————— 1.50
33. Rajka László: Jókai „Törökvilág Magyarországon” c. regénye ————— 1.50
34. Temesváry János: Hét erdélyi püspök végrendelete ————— 1.50
35. Biró Vencel: A kolozsmonostori belső jezsuita rendház és iskola Bethlen és a Rákóczy fejedelmek idejében ————— 1.50
36. Szabó T. Attila: Az Erdélyi Múzeum Vadadi Hegedüs-kódexe ————— 1.50
37. Kántor Lajos: Hidvégi gróf Mikó Imre szövege 1856-ban az Erdélyi Múzeum és az Erdélyi Múzeum-Egyesület megalakítása érdekében ————— 1.50
38. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1930. év ————— 1.50
39. Balogh Arthur: A székely vallási és iskolai önkormányzat ————— 1.50
40. György Lajos: Eulenspiegel magyar nyomai ————— 2.50
42. Kristóf György: Bárány Eötvös József utazásai Erdélyben ————— 2.50
43. Hofbauer László: Az Erdélyi Híradó története ————— 1.50
46. Varga Béla: Az individualitás kérdése ————— 2.50
51. Balogh Jolán: Olasz falifestmények Gyulafehérvárt ————— 1.—
52. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1931. év ————— 1.50
53. Kántor Lajos: Magyarok a román népköltészetben ————— 1.50
54. György Lajos: Magyar anekdotáink Naszreddin-kapcsolatai ————— 1.50
55. Veress Endre: Gróf Kemény József (1795—1855) ————— 4.—
56. Kántor Lajos: Kölcsönhatás a magyar és román népköltészetben ————— 1.—
57. Tavaszy Sándor: A lét és valóság ————— 2.—
58. Szabó T. Attila: Adatok Nagyenyed XVI.—XX. századi helyneveinek ismeretéhez ————— 2.—
60. Veress Endre: A történelmi Báthory István király ————— 2.50
61. Boros György: Carlyle ————— 1.20
62. Juhász Kálmán: Két kolozsmonostori püspök a XVI. században ————— 1.50
63. Biró József: A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blausmann ————— 2.—
64. Ferenczi Miklós: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1932. év ————— 1.50
65. János Elemér: Az irodalomtörténet-írás legújabb irányai ————— 1.50
66. Kántor Lajos: Erdély a világháborút tükröző román irodalomban ————— 1.50
71. Balogh Jolán: Márton és György kolozsvári szobrászok ————— 5.—
74. Kristóf György: Eminescu Mihály költeményei ————— 1.50
76. Juhász Kálmán: Műveltségi állapotok a Temesközben a török világban ————— 1.20
79. Valentiny Antal: Az erdélyi magyar irodalom bibliográfiája. 1934. év ————— 2.—
80. Biró József: Magyar művészet és erdélyi művészet ————— 2.—
81. György Lajos: Anyanyelvünk védelme ————— 1.20
82. Grandpierre Edit: A kolozsvári Szent Mihály-templom története ————— 2.50
84. Kozsosa Sándor: Históriai ének Bocskay Istvánról ————— 1.20
85. Révész Imre: Méliusz és Kálmán ————— 2.50
88. Rass Károly: A mi regényirodalmunk ————— 2.—
89. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1935. év ————— 1.20
90. Monoki István: Romániában az 1935. évben megjelent román-magyar és magyar időségi sajtótermékek címkéje ————— 2.—
92. János Elemér: Nyelv és társadalom ————— 1.50
94. Jászay Károly: Magyar lutheránus megmozdulások Cluj-Kolozsváron 1798—1861 ————— 1.50
95. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája 1936. év ————— 2.—
96. Kántor Lajos: Czegei gróf Wass Ottília, az Erdélyi Múzeum-Egyesület nagy jövevénye ————— 2.—
97. Szabó T. Attila: A transylvan magyar társadalomtudat ————— 1.20
98. Lakatos István: A román zene fejlődéstörténete ————— 2.—
100. György Lajos: Dr. Bitay Árpád életrajzi adatai és tudományos munkássága ————— 1.20
101. Szabó T. Attila: Dés helynevei ————— 2.—
102. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1937. év ————— 2.—
103. Makai Endre-Nagy Ödön: Adatok teli néphagyományaink ismeretéhez ————— 4.—
104. Szabó T. Attila: Bábon története és települése (68 képpel) ————— 4.—
105. György Lajos: Az „Erdélyi Múzeum” története (1874—1937) ————— 2.—
106. Fábian Béla: Nagyked helynevei ————— 1.—
108. Szabó T. Attila: Levéltári adatok faépítészettünk történetéhez. II. Székelykapuk és fazarak ————— 1.20
109. Kristóf György: Az erdélyi magyar vidéki hírlapirodalom története a kiegyezésig ————— 2.—
110. György Lajos: Dr. Rajka László élete és tudományos munkássága ————— 1.20
112. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1938. év ————— 2.—
113. Domokos Pál Péter: Zemlén János kéziratos énekeskönyve (XVII. sz.) ————— 1.20
114. Szabó T. Attila: A kalotaszegi nagybirtokok jobbágyágának szolgáltatása és adózása (1640—1690) ————— 2.—
115. Nagy Géza: Geleji Katona István személyisége levelei alapján ————— 1.20
116. Kántor Lajos: Párhuzam az Erdélyi Múzeum-Egyesület és az Astra megalakulásában és korai működésében ————— 1.50
118. Imre Lajos: A közművelődés mint társadalmi feladat ————— 1.—
119. Balogh Artúr: A Nemzetek Szövetsége húsz évi működésének mérlege ————— 1.20
120. György Lajos: A magyar nábob ————— 1.50
121. K. Sebestyén József: A Cenk-hegyi Brasovia vár temploma ————— 1.50

122. Valentiny Antal: Románia magyar irodalmának bibliográfiája. 1939. év —	2.—
123. Szabó T. Attila: Újabb adatok és pótlások kéziratok énekeskönyveink és verses kézírataink könyvészetéhez —	1.50
124. Ady László: Magyarakpus helynevei —	2.—
125. Nyárády E. Gyula: Kolozsvár környékének mocsárvilága —	2.50
126. K. Sebestyén József: Régi székely népi eredetű műemlékeink —	1.88
127. Bíró Vencel: Gr. Batthyány Ignác (1741—1798). —	1.—
129. Ferenczi István: Régészeti megfigyelések a limes dacicus északnyugati szakaszán —	4.—
130. Herepei János: A dési református iskola XVII. és XVIII. századbeli igazgatói és tanítói —	2.50
131. Palotay Gertrud: Régi erdélyi himzés-minta-rajzok —	2.50
132. Tóth Zoltán: Iorga Miklós és a székelyek román származásának tana —	2.—
133. Jakó Zsigmond: Az Erdélyi Nemzeti Múzeum Levéltárának multja és feladatai —	2.—
135. Kristóf György: Tudományos intézetek Erdélyben 1919-ig —	2.—
136. Balogh Ödön: Néprajzi jegyzetek a csüggési magyarokról —	2.50
137. Debreczeni László: Széljegyzetek egy népművészetünkről szóló munkához —	2.—
138. Imreh Barna: Mezőbánd helynevei —	3.—
139. Mikó Imre: A törvényhozói összeférhetetlenség —	2.—
140. Bíró Vencel: Gróf Zichy Domonkos Erdélyben —	1.50
141. Entz Géza: A dési református templom —	2.50
142. Tolnai Gábor: Gróf Lázár János, a Voltaire-fordító —	1.—
143. Herepei János: Könyvészeti tanulmányok —	5.—
144. Nagy Géza: Társadalmi ellentétek a régi erdélyi református egyházban —	1.50
145. Tóth Zoltán: A román történettudomány és a székelyföldi románság kérdése —	2.50
146. Kelemen Lajos: Radnótfája története —	1.—
147. Szabó T. Attila: Dés települése és lakossága —	2.—
148. Tavasszy Sándor: A két Apafi fejedelem —	2.—
149. Németh Gyula: Körösi Csoma Sándor lelki alkata és fejlődése —	2.50
150. Entz Géza: Szolnok-Doboka középkori műemlékei —	3.—
152. Györffy István: Erdély virágtalan növényei (Cryptogamae) a kutatás jövőt néző megvilágításában —	3.—
153. Balogh Artúr: Erdély nemzetiségi kérdései —	1.80
154. Vita Zsigmond: Románia magyar irodalmának bibliográfiája 1940-ben és 1941-ben —	1.50
155. György Lajos: A Benigni-könyvtár —	1.—
156. Gazda Ferenc: Gr. Kemény József és Mike Sándor levelezése —	2.50
157. Makkai László: Az erdélyi románok a középkori magyar oklevelekben —	2.—
158. Vita Zsigmond: A Bethlen kollégiumi színjátszás a XVII. és XVIII. században —	1.50
159. Palotay Gertrud—Szabó T. Attila: Mezőségi magyar himzések (137 képpel) —	12.—
160. Mikó Imre: A magyar államnyelv kérdése a magyar országgyűlés előtt —	2.50
161. Erdélyi Andor: Erdélyi városok képeskönyve (22 képpel) —	8.—
162. Entz Géza: A középkori székely művészet kérdései (16 képpel) —	3.—
163. Cs. Bogáts Dénes: Háromszéki oklevél-szójegyzék —	12.—
164. Kristóf György: Fadrusz Mátyás királya és Vörösmarty Szép Ilonkája —	1.50
165. Ferenczi István: Csikkarcsfalvi régiségek —	1.50
166. Herepei János: Scholabeli állapotok Apáczai Kolozsvárra jövetele előtt —	2.50
167. László Gyula: Erdély településtörténetének vázlata Szent István koráig —	3.—
168. Nagy Jenő: Lakodalom a kalotaszegi Magyarvákon —	2.—
169. Mozsolics Amália: A magyarországi bronzkor kronológiájáról —	4.—
170. Vita Zsigmond: A nagyenyedi Bethlen-kollégium ifjúságának irodalmi törekvései a reform-korszak kezdetén —	2.50

Megrendelhetők a kiadóhivatalban: Kolozsvár, Király-u. 14.

A felsorolásból kihagyott számok elfogytak.